

Hencz Péter

GRÓF KLEBELSBERG KUNO BETEGSÉGE, HALÁLA ÉS TEMETÉSE

„Bátran az Úr elé állhatsz...”

Glattfelder Gyula püspök
Klebensberg Kuno temetésén

1932. október 11-én, kedden Budapesten a Korányi-klinika a következő rövid közleményt bocsátotta ki: „Klebensberg Kuno gróf valóságos belső titkos tanácsos, nyugalmazott magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter paratífusz utáni rekonvaleszens állapotban, szívbénulás következtében ma délután 5 óraker hirtelen meghalt.” „Szeged város újjáteremtőjének” és „Szeged miniszterének”, a szegedi, pécsi, debreceni egyetemek, ötezer tanyai iskola, a Margit-szigeti Nemzeti Sportuszoda felépítőjének, a Testnevelési Főiskola megalapítójának, a szegedi tanárképző főiskola létrehozójának halálhíre gyorsan elterjedt a fővárosban és az egész országban – nagy megdöbbenést keltve. Szegeden este a tragikus hír vétele után fél nyolckor megkondult a Fogadalmi templom nagyharangja, majd az összes templomé is, és kilenc óráig zúgtak egyfolytában. A városházára azonnal felhúzták a gyászlobogót.

Báró Korányi Sándor neves belgyógyász professzor, a budapesti belgyógyászati klinika igazgatója visszaemlékezésében írja, hogy Klebensberg szeptember elején Szegedre utazott, hogy az alföldi régió ifjúsága boldogulásának egyengetéséről a környékbeli polgármesterekkel tárgyaljon. Ekkor már nem érezte jól magát: két ízben is lázas volt, de tovább végezte munkáját. Csak amikor a hőmérséklete 39°C fölé emelkedett, szánta el magát arra, hogy hazamenjen Pesthidegkútra. Még részt vett a Los Angeles-i olimpikonok díszvacsoráján, ahol utolsó beszédét mondotta el. Szokása szerint aszpirint szedett és tovább dolgozott. Szeptember 22-én elhívatta dr. Haynal Imrét, a III. sz. belklinika adjunktusát, aki 39°C lázat és 90-es pulzust észlelt. Az elvégzett bakteriológiai és

szerológiai vizsgálatok és tünetek alapján orvosa paratyphus B¹ fertőzést diagnosztizált, melyet nagy valószínűséggel alföldi útja során, egy tanyai kút fertőzött vizének elfogyasztása okozott. Miután Klebelsberg október elsején éjszaka szív táji szorongást észlelt, másnap beszállította magát a Korányi-klinikára.

Betegségének kezdete szeptember elejére volt tehető, tehát legalább két hetet fennjárva és dolgozva töltött el. Esete nem látszott súlyosnak, láza 39°C-ról lassan csökkenni kezdett, pulzusa jó minőségű, de kissé szaporább, 90 / perc körüli, szisztolés vérnyomása 110 Hgmm volt. Csupán szívhangjainak tompasága és az EKG-n az átvezetési idő megnyúlása (0,22⁴), valamint a bal szívfél megterhelésének jelei utaltak szívének megviseltségére. Miután állapota szépen javult, hazaadását tervezték. Klebelsberg azt tervezte, hogy gyógyulása után Olaszországba fog utazni.

Október 11-én délután négy óra húsz perckor hőmérséklete 37,7°C, pulzusa 90 / perc. Ekkor váratlanul Klebelsberg szava hirtelen elakadt, arca elsápadt, heves szív táji fájdalom lepté meg, pulzusa 140 / percre szökött fel, üressé vált, légzése nehezített lett. „Rosszul érzem magam!” – mondotta Haynal Imre és Selley Kamilló kezelőorvosainak, akik állandóan vele voltak. Szívgyengeséget állapítottak meg és ezért azonnal szíverősítő injekciót adtak, mire magához tért. A klinika papját hívták, aki feladta az utolsó kenetet. Negyedóra múlva újabb szívgyengeségi roham jelentkezett, amely már az előbbinél súlyosabbnak bizonyult, ezért oxigénnel élesztették, ami hatásos volt. Magához térve ennyit mondott: „Kérem, adjanak még oxigént!...” Ezek voltak az utolsó szavai. Újabb oxigénbelégzés után öt órákor nagyot sóhajtván holtan hanyatlott hátra párnájára.

A kezelőorvosok azonnal értesítették Korányi Sándor professzort, majd Hóman Bálint kultuszminisztert, akik megérkezvén a halotthoz siettek. Kovács Gyula miniszteri tanácsos, Klebelsberg sógora, aki az utolsó órákat a beteggel töltötte és Haynal Imre Pesthidegkútra mentek Klebelsberg özvegyéhez, aki azonnal a klinikára jött. A tragikus hírt Korányi professzor és Hóman kultuszminiszter közölte a professzori szobában az özvegyel, aki összetörve kereste fel halott hitvesét.

Szerzetes nővérek virággal borították be a halotti ágyat és imádkoztak érte. Kisfaludi Stróbl Zsigmond elkészítette a halotti maszkot.

Korányi professzor visszaemlékezéseiben írja, hogy Klebelsberg kórtörténetét elemezve azt egybevetette az első világháború 700 tífuszos katona betegének tapasztalataival. Akkor azt a következtetést szűrte le, hogy a betegség halálozási aránya annál kisebb, minél korábban kerültek a betegek intézetébe, s így minél többet pihenhettek.

¹ Typhushoz hasonló, annál enyhébb lefolyású ragályos betegség. Vezető tünete a tartós láz. Fertőző étel, ital terjeszti. Hajlamosít rá az ellenállóképeség csökkenése. A kórisme gyors felállítása még ma is diagnosztikai bravúr! Haynal Imre – Klebelsberg ösztöndíjasa – nemzetközi hírvédelmi professzor lett.

Klebelsberg betegen még hetekig dolgozott. Minden bizonnyal a több évtizedes túlfeszített munka és a szélsőséges támadások legyöngítették szervezetét, immunrendszerét. Valószínűsíthető, hogy Klebelsberg életben maradt volna, ha betegsége kezdetekor szeptember elején az intenzív munka helyett intézetbe ment volna, ahol ágynyugalomban vészelhette volna át a betegség kritikus periódusát. (Talán Magyarország sorsa is döntően másképp alakult volna, ha felgyógyul, hiszen rendkívüli képességei miatt az új kormányban, a külügyminiszteri adminisztrációban neve többször is felmerült. Esetleg még miniszterelnök is lehetett volna.)

A kormány saját halottjának tekintette az elhunytat. Gróf Bethlen István, Klebelsberg volt miniszterelnöke, Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi minisztert bízta meg a temetéssel kapcsolatos tennivalókkal. A központi búcsú szertartás megtartását és a ravatalozást Budapestre tűzték ki október 14-re, péntekre. Elhatározták, hogy a temetésre legkedvesebb városában, Szegeden kerül majd sor. Végső nyughelye a Fogadalmi templom kriptájában lesz.

Klebelsbergnek elévülhetetlen szerepe volt a Dóm építési munkálatainak befejezésében és a templom belső díszítésének és berendezésének (orgona, freskók, harangok stb.) elkészíttetésében. Az volt a kívánsága, hogy halála után feleségével a létesítendő kriptában temessék majd el. Miután polgári személynek templomban való eltemetésére csak a római Szentszék adhatott engedélyt, 1928-ban egyik római útján kihallgatáson Glattfelder püspök támogatását élvezve személyesen kért erre engedélyt a pápától. Október 14., péntek országosan iskolaszüneti nap lett. Szegeden másnap, a temetés napján nem volt az iskolákban oktatás. Az iskolai megemlékezésekre október 17-én, hétfőn került sor.

A közgyűlés október 12-én tartotta a megemlékezést, amelyen Somogyi Szilveszter polgármester többek között a következőket mondotta a város nagy barátjáról: „óriási csapásnak tekintem én ezt magára a magyar nemzetre, amelynek egyik legnagyobb fia volt, az országra, amelynek egyik legélesebben látó politikusa volt, akinek a kiváló képességeiből erre az országra sok előny hárult, és akinek képességei iránt a nemzet a jövőt illetően olyan sok reménnyel viseltetett. De az ország határain belül különösen minket, szegedieket ért óriási csapás az ő elhunytával. ő hön szeretett bennünket. Talán jobban, mint mi azt megérdemeltük volna. ő tevékenyen szeretett minket, alkotott a mi számunkra és mindig új és új tervekkel foglalkozott, amelyekkel különösen az ő kedves Szegedjét érintette... Az utolsó évtized alatt itt, ebben a szörnyű, rossz helyzetben, ahol városunkat a trianoni szerződés is elnyomta, az ő tervei, munkája, eszméi láttak el bennünket, kereskedőinket, iparosainkat és munkásainkat munkaalkalommal; csak azt érezzük, hogy ismét leszakadt egy fényes, egy ragyogó, egy nagyon értékes csillag, amely reménységünk égének az utolsó fél század alatt csakugyan a legértékesebbje volt...”

Az egyetemen szintén nagy részvétet és megdöbbenést keltett tragikus halálhíre, melyről a professzorok az első órákon emlékeztek meg. Az egyetemi tanács

rendkívüli ülésén Schmidt Henrik rektor megemlékezésében többek között kiemelte, hogy Klebelsberg munkájának egyik betetőzése volt a szegedi egyetem felépítése és felszerelése.

Külön megemlékezést tartott az orvosi kar Baló József dékán elnökletével október 13-án, és jegyzőkönyvet fogalmaztak meg megörökítve Klebelsberg érdemeit, különös tekintettel az orvoskari alkotásaira. A jegyzőkönyv (120. O. K. szám 1932/33.) többek között a következőket tartalmazza:

„1932. október 11. fekete betűkkel van beírva a magyar kultúra történetébe. De még nagyobb gyászt jelent ez a dátum a szegedi Egyetemnek, mely ezen a napon veszttette el legnagyobb jótevőjét, újjáteremtőjét, második alapítóját, Klebelsberg Kuno grófot... Klebelsberg Kuno gróf ércnél maradandóbb emléket emelt magának és kőnél maradandóbban véste nevét a magyar kultúra történetébe... Talán egyetlen államférfiú sem volt eddig, aki ismeret és műveltségi körétől teljes mértékben távol álló tudományokat annyira méltányolni s sorsukat annyira szívén viselni képes lett volna, mint Klebelsberg gróf.

Mint történész, elsősorban humanisztikus irányú műveltséggel bírt, mégis legnagyobb érdeklődéssel viseltetett a természet- és orvostudományok iránt. Midőn a kultuszminiszteri széket elfoglalta, az orvos- és természettudományi kutatás a legszomorúbb helyzetben volt. A pozsonyi és kolozsvári egyetem székhelyéről elűzve... A tudományos munka, a kutatás szinte lehetetlenné volt téve. A tudományos intézetek, a világháború alatt és után felszerelésüket nem pótolhatták, modern felszerelésről szó sem volt... Klebelsberg Kuno gróf látta a helyzet szomorú voltát és tarthatatlanságát, s mint első, hangsúlyozta ismételten, s az illetékesek előtt is, hogy az ország újjászületésének és előrehaladásának egyik legfontosabb tényezője a kultúra emelése. Több ízben hallottuk tőle, hogy Magyarország nemzetközi helyzetének megerősítésére egyik legfontosabb eszközünk a kultúrfőlény. De ezt csak akkor érhetjük el, ha a tudomány érdekében áldozatoktól sem riadunk vissza... 1 000 000 arany korona adományoztatott az intézetek felszereltetésére, amelyekből jelentékeny rész, 15% jutott Egyetemünknek. Ezzel megindulhatott intézeteink felszerelése és kutató munkája... A debreceni egyetemi építkezések befejezése és a Pécsen szükséges építkezések mellett különös szeretettel és gondnal foglalkozott Egyetemünkkel... A legnehezebb helyzetben a Gyermekklinika volt. Klebelsberg Kuno gróf az 1926/27. évi államköltségvetésbe 400 000 arany koronát vétetett fel a Gyermekklinika építési költségeire. Meggyőző érvelésével rá tudta venni Szeged városát kb. 5 000 000 arany korona felajánlására, s az Állam 8 000 000 pengő hozzájárulásával felépült az öt klinika... újabb 4 500 000 pengőt szerzett az Állam és Szeged pénztárából, s ezzel megépítette a páratlan szépségű templomteret. Egyszerűen leírva is óriási teljesítmény! Hát még, ha ismerjük és tekintetbe vesszük a szükséges összegek megszerzésének nehézségeit, azt a sok kritikát, gáncsot, nem egyszer az íz-

léstelenségig fajuló politikai harcot, amellyel Klebelsberg grófnak Egyetemünk érdekében annyiszor szembe kellett szállnia... Amikor az egyre rosszabbodó gazdasági helyzet miatt az állam újabb áldozatokat hozni nem tudott, az intézetek tudományos felszerelése pedig még mindig nem volt tökéletes, a Rockefeller alaphoz fordult, s tárgyalásai szereztek meg intézeteinknek a hatalmas összegeket... Nagy súlyt helyezett mindig arra, hogy Karunkon lehetőleg a legjobb erőket gyűjtse össze. Mindig a leghivatottabb szerv: Karunk előterjesztését fogadta el... De nem feledkezett meg a fiatalabb generációról sem. A belföldi ösztöndíjak létesítésével számos tanítványunk létalapját biztosította. A külföldi kapcsolatok megteremtésével, a külföldi Collégiumok megalapításával, magyar állami és külföldi ösztöndíjak megszerzésével lehetővé tette azt, hogy tanítványaink külföldön is tovább képezzék magukat, hogy azután hazatérve teljes felkészültséggel állhassanak a tudomány és kutatás szolgálatába... Tudományos munkásságra kiválóan alkalmas új otthonot adott Szeged városának, amelynek régi vágyát teljesítette. Szeged mindig egyetemi város marad. A megbecsülés, amely Klebelsberg gróf támogatásával kiképzett tudósainkat az egész világon körülveszi, egész Hazánkra kisugárzik, az egész Magyar Nemzetnek dicsőséget jelent. Annak a tudományos munkásságnak a gyümölcsét, amelyet Klebelsberg grófnak a magyar jövőbe és kultúrába vetett törhetetlen hite és akarata tett lehetővé, nemcsak a tudományos világ, de az egész emberiség fogja élvezni.”

A jegyzőkönyvön szereplő aláírások: Baló József, Szent-Györgyi Albert, Rusznyák István, Kramár Jenő, Issekutz Béla, Tomcsik József, Jeney Endre, Vidakovits Kamillo, Ditrői Gábor, Berecz János, Jankovich László egyetemi tanárok Budapesten a képviselőházban Almássy László elnök tartotta a megemlékezést: „Majd ha az a nemzedék felnőtt, amely az ő 5000 népiskolájában nevelkedett, és az a nemzedék veszi át az ország vezetését, amely az ő egyetemein és kollégiumaiban tanult, állapítják meg nagy horderejű munkásságának értékét.”

Kossuth temetése óta nem volt ekkora gyász az országban; az egész ország búcsúzott. A központi ravatalozó szertartás és búcsúztatás a temetés előtti napon, október 14-én Budapesten, a Nemzeti Múzeum Majolika termében volt. A múzeum körül tízezrek gyűltek össze. Jelen volt Horthy Miklós kormányzó, Serédi Jusztinián bíboros és hercegprímás, a diplomáciai testületek vezetői, az egyetemek, az Akadémia, a politikai pártok képviselői, művészek, tudósok, az ország szellemi vezetői. Négy viaszgyertya világított a ravatalnál, a múzeum lépcsőjét koszorúk borították be. Az Operaház zenekara a Szegedi Mise szerzőjének, Dohnányinak vezényletével Siegfried halálát és Beethoven Gyászindulóját adta elő.

Glattfelder Gyula szegedi püspök, a gróf szívbéli barátja szentelte be a holttestet: „Az Úr előtt egy lélek térdel és vár ítéletet. Nem azért, amit itthagytott, hanem” azért, amit oda fel magával vitt...” Hóman Bálint kultuszminiszter többek

között ezt mondotta: „Klebensberg a nagy alkotó magyarok szellemét idézve szállt síkra a nemzeti kultúra egyetemes fejlesztése, elmélyítése, európai kapcsolataink helyreállítása érdekében. Hitte és hirdette, s bár támadták érte, újra meg újra világgá kiáltotta, hogy ezt a nemzetet csak kultúrfőlnye mentheti meg, csak történelmileg fejlődött nemzeti és egyben európai művelődésének fejlesztése juttathatja sikerhez a népek versenyében. Hirdette, hogy elvész az a nép, amely tudomány nélkül való... Klebensberg Kuno, a vallásos ember szent meggyőződésével hitt a kultúra nemzetmentő, államfenntartó hivatásában. A kultúra eszközeivel hitte kivívhatónak nemzetünk elrablott jogait. Gyakorta hangoztatta, hogy nem a jelennek, a jövőnek, Nagy-Magyarországnak dolgozik, s történelmi példákkal bizonyította, hogy kultúránk nagy alapvetései mind a maihoz sokban hasonló, súlyos helyzetekben történtek.”

Bethlen István gróf, Klebensberg volt miniszterelnöke a következő szavakkal búcsúzott: „Vigasztaljon téged az, hogy Magyarországon a gánctvetés, a rágalom, a befeketítés és népszerűtlenség azokat kíséri életükben, akik konstruktív munkával valódi értéket teremtenek nemzetük számára. És a népszerűség babérkoszorúja azoknak homlokát övezi, akik villogó szavakkal szédítik meg a tömegek lelkét, és ezek mögé rejtik nemzetre nézve meddő életüknek negatív értékét... Meg vagyok győződve, hogy egy későbbi kor, boldogabb idő igazságot fog szolgáltatni és áldani fogja gróf Klebensberg Kuno emlékét.”

A nemzeti színű Munkácsy-lepellel borított egyszerű érckoporsót kedvenc „fiai”, az olimpiai bajnok vízipólócsapat tagjai, akiktől a „Klébi” becenév származott, vitték el a ravatalról. Budapestiek tízezrei vettek részt a Nyugati pályaudvarig vonuló gyászmenetben. A koporsót különvonat hozta Szegedre, legjobban szeretett városába, amelyért annyit tett, és ahová temetkezni is akart. Útközben a megállóknál, a kisebb és nagyobb városokban – Kőbánya, Cegléd, Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Kistelek – ezrek várták koszorúval, virágokkal. Szegedre érven zúgni kezdtek a harangok, a város feketébe és gyertyafénybe öltözött.

A Nagyalomástól a Dómgig a Boldogasszony sugárúton öt-tízszeres gyászruhás sorokban tízezrek várták; a lakóházak, a püspöki palota, az egyetemi, főiskolai épületek – mind-mind Klebensberg alkotásai – ablakaiban gyertyák ezrei fényltek, az úttest fölött fekete lobogóerdő. Hat fekete ló húzta a halottaskocsit száz fáklyás egyetemista és kék-sárga tollbokrétás hajdúk kíséretében a honvéd zenekar gyászindulója közepette az aranyba öltözött és kivilágított Dómba, melyet a Klebensberg építtette Nemzeti Pantheon fényárban úszva ölelt körül.

A székesegyház tornyai között kifeszített fekete lobogókat lengetett a szél, és amikor a Szent Gellért-kapuhoz értek, megszólalt a lélekharang. Ezek és ezek zarándokoltak a székesegyházban felállított ravatalhoz, Szeged nagy halottjához. Éjszaka az Isteni Megváltó Leányai imádkoztak a koporsó mellett a halott lelki üdvéért.

A másnapi szertartás délelőtt tíz órakor kezdődött a Dómban. A koszorúkkal borított ravatal mellett az egyetemisták és cserkészek álltak sorfalat. A szentély bal oldalán Szeged képviselőtestülete és notabilitásai, jobb oldalt a képviselőház és felsőház tagjai foglaltak helyet. Jelen volt a kormány, a parlamenti pártok képviselői, Kéthly Anna, Szeged szociáldemokrata képviselője. Megjelent az összes szegedi felekezet papsága is: Bakó László református lelkész, Egyed Aladár evangélikus lelkész, Lőw Immánuel főrabbi, Gyurgyevics görögkeleti szerb pópa.

A koporsót az orgona zúgása közepette vitték ki a templom lépcsőzetére. Azé az orgonáé, melyet Klebelsberg a világ legnagyobbjának szánt építtetni, melynek tervezése előtt Párizsban többször is meghallgatta a Szent Klotild templom híres orgonáját. A Dóm téren és környékén mintegy negyvenezer gyászoló szegedi várta a végső búcsút. A temetési szertartást Glattfelder püspök végezte: „Bátran az Úr elé állhatsz, mert szívedben hűség volt Istennel szemben és jóság az emberekkel szemben. Életed vigasztalás volt a népnek, bátorítás egy elgázolt nemzetnek” – mondotta.

Somogyi Szilveszter polgármester ekképpen szólt: „Téged, a te emléked áldani fogja a jövő magyar generáció, amelynek mindenirányú műveltséget adtál, áldani fogja a nemzet... Ennek a városnak közönsége minden osztály- és politikai különbség nélkül, még a munkásság is, megsemmisülve, összetörve állja körül ravatalodat nemcsak azért, mert Szegeden sokat alkottál, hanem azért, mert mindenkinék panaszait meghallgattad, őszinte szívvel segítetted.” Schmidt Henrik, az egyetem rektora így búcsúzott: „Mintegy varázsütésre, olykor szédült iramban emelkedtek intézeteink és épületeink. Szüntelenül sürgette a munkát... így épült fel másodszorra egyetemünk... A természettudományok minden ágának művelését tűzte ki egyetemünk különleges céljául. Még élete utolsó heteiben is ismételten tárgyalt az amerikai Rockefeller Alapítvánnyal, amelytől a hiányzó orvosi és tudományos intézetek felépítését remélte. Távrolról sem elégedett meg az épületek felépítésével, hanem szüntelenül fáradozott azok tudományos kísérleti eszközeinek és könyvtárainak minél tökéletesebbé és gazdaságosabbá tételén.” Búcsúzott a Magyar Tudományos Akadémia, gróf Széchenyi Károly az Alföldkutató Bizottság nevében, a Történelmi Társulat és Winkler Elemér a szegedi Egységes Párt képviselőjében.

A beszédek után megszólaltak a Fogadalmi templom harangjai és állandó zúgásuk közepette fűzfaágakkal díszített folyosón vitték végső nyughelyére a koporsót, a Dóm kriptájába. Végül egy kis tanyai gyerek hozott néhány szál virágot; a szalagon a felirat: „Hálája jeléül Dobó Józsika.”

Halálának egyéves évfordulóján az egyetem ünnepélyes közgyűlésén Kovács Ferenc professzor így emlékezik: „Gróf Klebelsberg Kuno azt a felfogást tette magáévá, amelyet nemzetünk legnagyobbjai Szt. Istvántól kezdve vallottak Nagy Lajoson, Korvin Mátyáson, Pázmány Péteren, Széchenyi Istvánon keresztül. Felis-

merte, hogy Nyugathoz való tartozásunk múltunkban és jelenünkben, történelmi küldetésünkben és kultúrvágyainkban gyökerezik, és ihletes buzgósággal, s mara-
dandó sikerrel kezdeményezte, megerősítette, mélyítette és kiépítette kultúrkap-
csolatainkat a Nyugattal... A magyar nemzet egyik legnagyobb lángelméje.” Gróf
Apponyi Albert egykori kultuszminiszter hozzáteszi: „Nem volt Magyarország-
nak még ilyen kultúrájú, ilyen sokoldalú, ennyire képzett államférfija, mint ő, s a
világon is nehezen lehet párját találni.” Szent-Györgyi 1938-ban ekképpen emlé-
kezik „Gazdájáról”: „Az én dolgozószobámban mindig van egy pár cserépnyi
zöld növény Klebelsberg Kuno gróf képe alatt, jeléül annak, hogy ő még ma is él
közöttünk... Mert csak az emberiség legnagyobbjainak adatik meg az, hogy előt-
tük végül kicsiny és nagy, ami egyaránt viseli magában a világ lelkét, egyaránt je-
lentős legyen.”

Pont Klebelsberg sírja felett, a Dóm jobb oldali kereszthajójában a Szent Ke-
reszt Oltár előtt emelte a hálás város márvány síremlékét (Ohmann Béla, 1935).
Feliratát Szalay József, a Dugonics Társaság elnöke fogalmazta: „Gondolattal,
szóval, írással és alkotásokkal szolgálta hazáját és Szeged városát. Virulásuk felett
virraszt a feltámadásig.”

FELHASZNÁLT IRODALOM, FORRÁSOK

Báró Korányi Sándor: Megemlékezés néhai gróf Klebelsberg Kuno vallás és
közoktatásügyi Miniszter úrról. (Előadás a Magyar Élettani Társaság VI. vándor-
gyűlésén. Tihany, 1936. V. 21.). A Magyar Élettani Társaság kiadványa.
Szeged, 1936.

Gróf Klebelsberg Kuno emlékezete 1932–1938. Budapest, 1938.

Gróf Klebelsberg Kunoné: *Életutunk* (Szerkesztette dr. Máriaöldy Márton)
KDNP Szegedi Szervezete, Szeged, 1992.

Hencz Péter: *Gróf Klebelsberg Kuno betegsége, halála és temetése.* Szellemének
élesztése. Bába Kiadó, Szeged, 2002.

Hencz Péter: 75 éve halt meg gróf Klebelsberg Kuno. *Orvosi Hetilap*, 2007. 46.
sz. 2199-2201.

Csongrád Megyei Levéltár

– M. Kir. Ferencz József Tudományegyetem Orvosi Karának jegyzőkönyve 1932.
X. 13-i rendkívüli üléséről. (120. O. K. szám 1932/33).

– Szeged Szabad Királyi Város Közgyűlése 1932. október 12-i rendkívüli ülésé-
nek jegyzőkönyve 276., 277. (1932)

Korabeli személyes dokumentumok és napilapok tudósításai.